

ÒMNIMUM CULTURAL/RAMON BOADELLA

Se sabrà tot

Òmnium Cultural va atorgar a la ciutat de Terrassa els premis de la 59a Nit de Santa Llúcia, el dia 11 de desembre, en una vetllada marcada per l'espectacle de la Fura dels Baus i el premi a Xavier Bosch per la novel·la 'Se sabrà tot'.

La Nit de les Lletres Catalanes, convocada per Òmnium Cultural, va distingir amb el premi Sant Jordi *Se sabrà tot*, de Xavier Bosch (Barcelona, 1967), periodista –ex-director del diari *Avui*– i escriptor; el premi Carles Riba de poesia va ser per a Carles Camps Mundó (Cervelló, Baix Llobregat, 1948), per *La mort i la paraula*; i el premi Mercè Rodoreda de contes, el va obtenir la narradora i traductora Monika Zgustová (Praga, 1956) amb *Contes de la lluna absent*.

El finalista del premi Sant Jordi va ser el debutant Albert Llimós (Torrefarrera, Segrià, 1981), per *Temps de boira*. Tots aquests llibres

Albert Llimós (finalista del Sant Jordi), Xavier Bosch (Sant Jordi), Monika Zgostová (Mercè Rodoreda) i Carles Camps Mundó (Carles Riba), triomfadors de la Nit de Santa Llúcia. Seran publicats per Proa.

seran editats per Proa amb vista a la diada de Sant Jordi.

Finalment, el veterà Gabriel Janer Manila (Algaida, Mallorca, 1940) es va endur el Joaquim Ruyra de narrativa juvenil amb *He jugat amb els llops*, i Carles Sala i Vila (Girona, 1974), mestre de professió, el Josep M. Folch i Torres de novel·la per a nois i noies amb *Cornelius i el rebost dels impossibles*.

Només una setmana després d'obtenir el Folch i Torres, Carles Sala guanyava del premi de literatura infantil i juvenil Barcanova amb l'obra *Poti-poti a la granja*.

L'escriptor ja té un llarg palmarès de premis. Ha acumulat en tres anys

els premis Barcanova infantil del 2007, el Guillem Cifre de Colonya 2009, el Vaixell de Vapor 2009 i ara el Folch i Torres 2009, a banda de publicar més obres, algunes de les quals havien quedat finalistes de premis com el Carmesina o el Junceda.

En total, a la festa de Terrassa, es van atorgar catorze premis, literaris la major part. Cal prestar atenció al que va obtenir Pau Viciano, el Ferran Soldevila d'estudis històrics, per l'estudi *Els peus que calciguen la terra. Els llauradors del País Valencià a l'Edat Mitjana*.

Un dels moments emotius de la vetllada va ser l'homenatge que es va dedicar a l'editor, filòleg i escriptor Isidor Cònsul, que es va morir l'agost passat. El seu amic Joan Margarit va llegir el poema que va escriure-li el dia de la seva mort.

Entre els més de 750 assistents a l'acte es destacava la presència del president de la Generalitat de Catalunya, José Montilla; del president del Parlament, Ernest Benach; del conseller de Cultura i Mitjans de Comunicació, Joan Manel Tresserras; de Pere Navarro, alcalde de Terrassa; i d'una àmplia representació de la societat civil i econòmica terrassenca i catalana en general.

La festa es va escaure amb el quarantè aniversari de la secció local d'Òmnium a Terrassa. L'espectacle artístic a càrrec de Carles Padrissa, director de la Fura dels Baus, va comptar amb la implicació d'entitats i artistes de la mateixa ciutat, com és ara la colla castellera Minyons de Terrassa, la coral Nova Ègara i el músic electrònic Àlex Martín, i amb la col·laboració de l'Escola Superior de Cinema i Audiovisuals de Catalunya, l'ESCAC.

Un espectacle únic creat expressament per a l'ocasió i que posava de manifest el relleu universal de la cultura catalana amb imatges colpidores, com una coral d'infants elevada sobre una tela o una geganta que presidia l'escenari.

La festa va començar a l'auditori del Centre Cultural Caixa de Terrassa, a un quart de 9. Durant la mitja hora de retransmissió de TV3, entre dos quarts de 9 i les 9, es van lliurar alguns dels premis més importants,

entre els quals el Sant Jordi, el Carles Riba i el Mercè Rodoreda. Després, els assistents es desplaçaren amb autobús fins al recinte firal, on hi hagué el sopar i el lliurament de la resta de guardons.

'Se sabrà tot'. Xavier Bosch ha escrit una novel·la protagonitzada pel director d'un diari que s'enfronta amb el seu editor i acaba dimittint. Fa una mica més d'un any el narrador va deixar a contracor la direcció del diari *Avui*. Les coincidències de la novel·la amb els de la seva aventura personal seran sospitoses. Ell va declarar que era una novel·la, però que, és clar, no l'hauria escrita mai si no hagués passat per la direcció del diari.

El protagonista es diu Dani Santana i la novel·la engega quan és nomenat director del diari *Crònica*. No trigarà a adonar-se que la veritat està emmanillada i que fer un diari és un joc d'equilibris que va més enllà de la lògica del poder i de la política.

L'autor no s'identifica amb el protagonista, i diu que no ha escrit el llibre per venjança. Però el fet és que l'esca del llibre, segons que ha explicat, li va aparèixer el mateix dia que deixava el diari. El títol de *Se sabrà tot* sorgeix d'unes frases que va escriure el periodista Lluís Foix i que fan de frontispici: "Queda el consol que la història tot ho dirà. Se sabrà tot." La història se situa entre el 2005 i el 2007, en una Barcelona de degradació creixent, moral i física. El tema de la novel·la és la manca de llibertat, la d'un ofici amenaçat, el periodisme. Bosch s'ha arribat a espantar perquè alguns fets que apareixen al llibre han resultat ser prediccions: "El dia que acabava la novel·la els mossos

Joan Margarit va homenatjar Isidor Cònsul.

“La cultura catalana ha fet importants aportacions a la cultura occidental”

Reproduïm sencer el text del discurs de Jordi Porta, president d'Òmnium Cultural, a la Festa de les Lletres Catalanes celebrada a Terrassa el dia 11 de desembre, pronunciat en presència del president de la Generalitat, José Montilla, del del Parlament, Ernest Benach, i del batlle de Terrassa, Pere Navarro.

“Digníssimes autoritats, senyores i senyors, en nom d'Òmnium Cultural, bona nit i benvinguts a la cinquanta-novena edició de la Nit de Santa Llúcia, la Festa de les Lletres Catalanes.

Estem contents de celebrar aquesta nit a Terrassa, que a més de commemorar enguany els quaranta anys de la creació de la delegació d'Òmnium Cultural, és una ciutat significativa del Vallès Occidental, comarca que ha estat un dels símbols de la iniciativa empresarial i industrial i que avui ens ha de servir d'exemple de la voluntat dels catalans i catalanes de no aturar-se mai, justament en uns moments d'incertesa i d'un cert cansament.

Com saben, Òmnium té un triple lema: llengua, cultura, país. Tots tres van lligats i qualsevol d'ells condiciona els altres dos.

Pel que fa al país, potser ja no cal insistir en l'esforç iniciat fa sis anys per redefinir el marc institucional de

Catalunya amb un nou Estatut i en la resistència que hi ha hagut i que encara hi ha a l'estat espanyol. La nostra entitat ja va definir la seva posició fa més de tres mesos sobre una possible sentència del Tribunal Constitucional. Però des d'un punt de vista interior del nostre país, ens quedarà aquesta pregunta: per què un text aprovat pel 89% de la nostra representació parlamentària l'any 2005 no va poder ser defensat unànimement per les forces polítiques que l'havien aprovat? Encara que em titllin d'ingenu, deixin-me preguntar: què hauria passat si s'hagués mantingut la unitat? Des de la societat civil catalana ja tenim massa comprovat que l'aplicació de l'estat de dret a Espanya es fa servir sempre per limitar les aspiracions democràtiques del poble de Catalunya. I això exigeix fermesa per part nostra i una majoria social que reclami que decidim nosaltres.

Les consultes d'aquest diumenge

volen ser l'expressió d'una part de la societat civil catalana, decebuda amb el nostre funcionament institucional. S'ha pogut comprovar que el projecte d'una Espanya federal o confederal és tant o més difícil que el projecte d'una Catalunya independent. Potser haurem de repetir amb el poeta Espriu: “Que no sigui decebuda la nostra esperança. Que no sigui escarnida la nostra confiança.”

Pel que fa a la cultura, hem de recuperar l'agenda i afrontar amb coratge els reptes que tenim. I de reptes, a principi d'aquest segle XXI, és ben clar que en tenim i ja són prou sabuts. Però l'acceleració dels canvis socials en l'àmbit internacional requereix respostes específiques en cada context concret. L'increment de la presència de nous ciutadans a Catalunya, per exemple, ens ha de servir per posar en marxa aquelles accions que ens permetin incorporar tothom a un projecte comú que ha de ser propi i compartit. La cultura catalana forma part de la nostra personalitat col·lectiva i sempre hi ha hagut préstecs externs que ens han enriquit. El greusol que ha de ser el nostre país ha de constituir la nostra contribució genuïna a la cultura universal. Al mateix temps, ha de ser la manera de garantir la nostra cohesió social interna. La cultura catalana ha fet importants aportacions a la cultura occidental i això no només ho hem de dir sinó que també ens ho hem de creure.

I, pel que fa a la llengua, l'instrument cultural bàsic i fonamental en la festa d'aquesta nit, hem de reco-

entraven al Palau de la Música i s'emportaven en Fèlix Millet. Hi ha casualitats com ara que dibuixo un personatge que es diu Franquesa que acaba dimitint per corrupció abans de les eleccions municipals, i fa quatre dies Joan Franquesa, vice-president del Barça, també dimitia, abans de les eleccions a la presidència del club. De casualitats d'aquestes, me n'han passades un munt.” El jurat va considerar que era una novel·la trepidant amb tots els ingre-

dients per a captivar el lector. És una història de lluita entre ètica i poder, i s'hi desenvolupa una segona trama, una història de dos immigrants que van a parar al barri del Raval, dos joves musulmans subjugats per un oncle molt dependent d'un imam.

‘La mort i la paraula’. Carles Camps Mundó se submergeix en l'aventura del llenguatge i del dolor en el seu recull *La mort i la paraula*. És, considera el jurat, un llibre molt ambiciós d'un

poeta amb una trajectòria llarga i una obra molt madura des d'un punt de vista humà, intel·lectual i artístic.

El poemari reviu l'experiència d'una malaltia greu, en un procés que arriba fins a la consciència i l'assumpció de la possibilitat de la mort.

El llibre fa una reflexió profunda sobre la llengua i el discurs poètic, que intenten, amb les seves limitacions, donar sentit a la realitat i a la vida. Els poemes són un intent de crear un sentit d'estabilitat i permanència, sense

OMNIVUM CULTURAL

Jordi Porta durant el seu discurs.

nèixer el treball i l'esforç que fan molts creadors i creadores, un esforç que ha merescut el reconeixement internacional de la nostra producció literària. Per posar algun exemple, d'obres com *Les veus del Pamano*, de Jaume Cabré, se n'han venut més de 300.000 exemplars en alemany; i les obres d'altres autors com Emili Rosales, Carme Riera o Maria Barbal, per posar només alguns exemples, han estat traduïts a més d'una dotzena de llengües a tot el món.

Curiosament, la producció literària catalana té menys acollida en les editorials en llengua castellana.

Felicitem, per tant, aquesta nit, els guardonats en aquesta festa i esperem que ens ofereixin la possibilitat de gaudir de la seva imaginació i del seu domini de la llengua i confiem també que tindran la difusió que es mereixen. L'escola, les universitats i els mitjans de comunicació hi han de tenir el seu paper.

Deixin-me fer una darrera con-

sideració: aquests últims set anys han estat anys d'una certa agitació política. També han estat anys en els quals s'han configurat clarament alguns dels reptes que he indicat anteriorment. Com ja he dit, hem de recuperar l'agenda bàsica del nostre treball col·lectiu i apel·lar a l'esforç de tots i, sobretot, hem de tenir confiança en el futur i coratge per fer-lo realitat. Tenim potencial humà per aconseguir-ho.

Moltes gràcies."

aconseguir-ho del tot, perquè la vida és un flux que se'ns escapa. És un llibre contundent, assegura el jurat.

Hi ha dues etapes en la trajectòria poètica de l'autor, una primera en la qual practica la poesia visual i una segona, més tradicional. Té una llarga llista de llibres publicats. També ha publicat el volum de proses *Com els colors a la nit* (2006).

'Contes de la lluna absent'. Els relats del recull *Contes de la lluna*

absent de Monika Zgustová, giren al voltant del fet artístic, amb personatges que es dediquen a la música, a l'escultura i a la literatura, en una localització que porta el lector de Praga a Nova York, passant per Bòsnia i Barcelona.

L'autora hi parla de gent anònima, de l'home que pots tenir de veí en un restaurant. Moltes d'aquestes històries són reals, com la d'una professora de literatura russa que va tenir als Estats Units i que li feia la vida impossible, a ella i a tothom.

Si a les novel·les exposa l'home i la dona com a víctimes de la història, als contes, en canvi, són víctimes de si mateixos i dels altres.

Per a l'autora el conte no és una forma èpica, sinó que explica un moment de la vida que es pot girar cap al bé o cap el mal. El llibre es completa amb quatre cròniques, que de fet són contes també, però són autobiogràfics.

El jurat hi ha endevinat l'empremta de grans narradores com Katherine Mansfield o Dorothy Parker.

Xavier Bosch agraeix el premi. També ho fan Carles Camps, Monika Zgostová i Albert Llimós.

OMNINIUM CULTURAL

Com ja comença a ser tradicional al premi Sant Jordi, el jurat sol proclamar un finalista, fet excepcional en els premis literaris catalans. I, a més, dotat, amb 10.000 euros.

‘Tems de boira’. El novell Albert Llimós, finalista del Sant Jordi, és, com el guanyador, periodista. Ha escrit la història d’una autèntica hero-

ïna anònima del segle XX. *Tems de boira* és un títol provisional. Llimós volia escriure una novel·la protagonitzada per una dona des de l’adolescència, després de llegir *Madame Bovary*.

És una víctima. S’enlluerna amb un soldat extremeny, que l’acaba violant i deixant-la embarassada, i abandona el poble per anar-se’n a Lleida. Ve

la guerra civil, que li pren tot allò que tenia. De nou embarassada, es trasllada a Barcelona. Tot i les dificultats, Teresa provarà de sortir-se’n en tot moment, al mateix temps que va coneixent les grandeses i les misèries de la condició humana en les reaccions de tots els personatges que es troba pel camí. Hi ha, però, una sorpresa, que l’autor no vol revelar, una sorpresa que li té preparada el destí.

Els anteriors guardonats a la Nit de Santa Llúcia havien estat Lluís Anton Baulenas (Sant Jordi), Sebastià Alzamora (Carles Riba) i Víctor Alexandre (Mercè Rodoreda). I finalista del Sant Jordi, Vicent Usó.

Enguany, Terrassa va acollir la Festa de les Lletres Catalanes per tercera vegada a la història. La darrera havia estat ara fa vint anys (1989). A la primera, l’any 1981, el Sant Jordi el va obtenir Vicenç Villatoro per la novel·la *Evangelí gris*. I un altre escriptor terrassenc, Jaume Cabré, va quedar a la tercera posició, amb *La teranyina*. A la segona, el Sant Jordi va quedar desert.

Lluís Bonada

Trossos i mossos

Alfons Llorenç

Galejador

Els boscos foren temples; els arbres, divins. Hom creia que la forest era habitada per déus, i que aquelles deïtats gojavan d’emmirallar-se en determinats arbres, que esdevenien els seus símbol i vicari en la terra. Les selves, així, eren dolls de desbordada bonaventura. Per això, calia que tants benifets i millor fortuna arribaren, des de l’espessorall al poblat, beneint les persones. A les festes gregues –les rurals se celebren al desembre– de Dionís, advocat del deliri místic i del sagrat èxtasi, però

vell patró de la vegetació, esperit de la saba de les plantes i del suc dels fruits, després de folles curses per les serres, entre cants desvergonyits, desenfrenades danses i bona cosa de soroll, portaven en processó un llustrós pi i, en plantar-lo a l’àgora, al seu voltant explotaven les llibertats: multitudinàries bacanals, regades amb abundant vi, la sang eucarística de la divinitat.

A Centelles (Osona), cada 30 de desembre, tallen el pi més frondós del terme, el transporten dalt d’un carro, arrossegat per bous, emblema de fecunditat, el duen solemnement al poble, envoltat dels retrunyts reiterats dels trabucs dels *galejadors* (els qui fan festa ostentosa o amb gran aldarull: “Ens entornàvem/ a galejar/ e festejar/enamorades”, Roig); a la plaça, plantat –ressuscitat– és guarnit amb pomes, neules i sols, llunes i estels de paper com a auguri del retorn de la vida, i que adquiriran poders de

Galejadors a la Festa del Pi de Centelles.

foragitar els mals esperits i guarir tot mal. Hom hi balla al voltant, és arrossegat al temple, des de l’atri és voltejat i entronitzat, apoteòsicament, damunt el presbiteri fins als Reis, amb les arrels cap al cel per a millor conduir als humans les gràcies i mercès dels omnipotents olímpics: “No és hivern ni és estiu/ sinó que és primavera;/ perquè ha nat una flor/ que pertot dóna olor,/ en cel i en la terra”.

Periodista